

E-ISSN 2014-0843

opini3n

Europa

241

JUNY
2014

NOU PRESIDENT I FRÀGIL PROGRÉS ENVERS UN ALTO EL FOC A UCRAÏNA

Agnieszka Nimark, Investigadora associada CIDOB

Sis mesos després de l'inici de les protestes a la plaça Maidan de Kíev, i tres mesos després de la sortida de Víktor Yanukovych del país, Ucraïna té un nou president elegit democràticament. La crisi ucraïnesa ha entrat en una nova fase, una vegada que les reeixides eleccions presidencials del 25 de maig van situar al poder Petro Poroshenko, amb una contundent victòria en la primera volta (54,7% dels vots). Tot i que encara no hi ha avenços importants en els esforços per estabilitzar les regions separatistes de l'est del país, sí sembla que s'està produint un fràgil i limitat progrés. La setmana anterior a la investidura del nou president, es va desplegar una important ofensiva diplomàtica per neutralitzar la crisi durant la visita de quatre dies del president Obama a Europa. En el seu discurs inaugural, Petro Poroshenko, després d'una intensa setmana de reunions amb homòlegs americans i europeus i d'una breu trobada amb el president rus, Vladimir Putin, va presentar un pla de pau per estabilitzar les regions de l'est i preservar la unitat d'Ucraïna. Aquest pla inclou una oferta d'amnistia per als separatistes militants, eleccions anticipades a l'est i descentralització del poder a les administracions regionals. No obstant, resta per veure com reacciona Rússia a aquests esdeveniments, així com les implicacions que la resposta de Moscou a la solució proposada tindrà en la seguretat europea.

Una intensificació de la crisi a les regions separatistes de Luhansk i Donetsk podria agreujar les relacions de Rússia amb Occident. Com a resposta a la decisió de Putin d'annexar Crimea, la UE i els EUA van introduir sancions específiques com prohibicions de visats o congelació d'actius d'importants empreses i representants russos. Les sancions polítiques incloïen l'exclusió de Rússia del G-8 i la cancel·lació de la reunió d'aquest grup que havia de tenir lloc al mes de juny a Sotxi. Aquesta reunió va ser substituïda per una trobada dels líders del G-7 a Brussel·les. A més de l'aïllament polític i les sancions econòmiques específiques, les tensions entre Rússia i els aliats de l'OTAN també han augmentat per la presència militar de Rússia prop de la frontera sud-est d'Ucraïna i pel paper de Rússia en la desestabilització de les regions orientals d'Ucraïna. A l'abril, l'OTAN va suspendre la cooperació militar i civil amb Rússia (encara que el diàleg polític sobre qüestions relacionades amb la crisi ucraïnesa continua dins del Consell OTAN-Rússia entre els ambaixadors). Dins de la cooperació militar de l'OTAN, els EUA han augmentat la seva presència a Polònia i els estats bàltics.

Durant la seva visita a Europa, el president Barack Obama va realitzar un esforç diplomàtic amb tres dimensions per solucionar la crisi ucraïnesa. En primer lloc, Obama declarà el seu ferm suport al president ucraïnès elegit. Els dos líders es van

trobar a Varsòvia amb motiu del 25è aniversari de les primeres eleccions parcialment lliures a Polònia, que van conduir a la fi del comunisme. En la seva primera trobada cara a cara amb Poroshenko, Obama anuncià el seu suport a l'exèrcit ucraïnès i la seva voluntat de cooperació a nivell econòmic. En segon lloc, el president dels Estats Units confirmà als aliats d'Europa Central i de l'Est que l'OTAN està preparada per defensar les seves fronteres, d'acord amb l'article 5 del Tractat de l'OTAN. També anuncià que els EUA destinaran un bilió de dòlars a reforçar la seva presència militar a Europa de l'Est. Un tercer objectiu de la visita d'Obama a Europa va ser fer pressió sobre Vladimir Putin per tal que reconegués Petro Poroshenko com a cap legítim de l'Estat ucraïnès i ajudar a negociar un alto el foc a les regions separatistes. A la reunió del G-7 a Brussel·les els dies 4 i 5 de juny, Obama intentà convèncer els principals actors europeus per mantenir una postura ferma davant de Rússia pel que fa a Ucraïna i deixar oberta la possibilitat d'una tercera ronda de sancions sectorials en cas que Rússia no canviï la seva política envers Ucraïna.

Els líders europeus han tingut el seu paper en els esforços diplomàtics dirigits a pressionar Putin per tornar a establir converses directes entre Ucraïna i Rússia. El president francès François Hollande convidà Vladimir Putin i Petro Poroshenko a participar en la celebració del 70è aniversari del desembarcament de les tropes aliades el dia D a Normandia, per tal de fer coincidir els dos líders. Una primera conversa entre Putin i Poroshenko, en companyia de la cancellera alemanya Angela Merkel, ha estat interpretada com un senyal del reconeixement no oficial per part de Putin de Poroshenko com a president legítim d'Ucraïna. A més d'aquest pas endavant, simbòlic però important, Angela Merkel i el primer ministre britànic David Cameron també han mantingut converses bilaterals amb Vladimir Putin sobre la situació a Ucraïna i han demanat a Rússia que assumeixi la seva responsabilitat en l'estabilització de la regió en el nou panorama post-eleccions.

Tot i que els desafiaments als què el nou president ucraïnès ha de fer front per treure el país de la crisi política i econòmica actual són enormes, Petro Poroshenko ha mostrat confiança des del moment en què ha ocupat el càrrec. Una raó per a aquesta confiança pot ser el fort suport popular del qual gaudeix. Una altra raó pot ser l'important suport internacional que va rebre durant la setmana anterior a la seva presa de possessió. El 7 de juny, Poroshenko va pronunciar un enèrgic discurs d'investidura. Va començar dient que ell no vol guerra o venjança, malgrat el sacrifici dels ucraïnesos. També mostrà un to conciliador amb l'est d'Ucraïna, canviant del rus a l'ucraïnès quan presentava el pla de pau. Va oferir amnistia als combatents separatistes, així com corredors de seguretat per a què els militants russos puguin abandonar les regions de l'est. No obstant, també va enviar un senyal clar a Rússia sobre la integritat i la unitat d'Ucraïna.

De moment, els líders separatistes pro-russos han refusat el pla de pau proposat per Poroshenko. Els intensos enfrontaments continuen en les regions orientals entre els soldats ucraïnesos i els militants separatistes, probablement amb el suport de forces secretes especials russes ben organitzades. En la situació actual és molt difícil preveure les intencions reals del president rus. La posició de Moscou serà sens dubte crucial (encara que Putin negui aquest rol) per a l'èxit de les negociacions d'un alto el foc i l'establiment d'un diàleg polític entre Kíev i les regions de l'est. La curta trobada entre Putin i Poroshenko a França va ser un primer pas prometedor cap al que tant de bo esdevindrà un diàleg. El segon pas arribà just a continuació, amb la tornada de l'ambaixador rus, Mikhail Zurabov, a Kíev (després de tres mesos d'absència) i la seva assistència a la investidura de Poroshenko. Els comentaris de l'ambaixador sobre les propostes de Poroshenko eren positius i sembla que Rússia podria estar disposada a establir converses amb el nou president ucraïnès. Tanmateix, fins que no s'assoleixi un alto el foc o hi hagi una major certesa sobre la voluntat de Putin de parar el vessament de sang, la UE i els EUA haurien de continuar parlant amb una sola veu i mantenir una posició ferma davant de Rússia.